СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVI. Ч. 223. Джерзи Ситі, Н. Дж., вівторок, 25. вересня, 1928. VOL. XXXVI. No. 223. Jersey City, N. J., Tuesday, September 25, 1928. THREE CENTS.

ЗНОВА НАЙШЛИ 200 ТРУПІВ В ОДНОМУ СЕЛІ

ДІЙСНЕ ЧИСЛО ЖЕРТВ ГУРАГАНУ НЕ БУДЕ НІКОЛИ ВІДОМЕ.

ВЕСТ ПАМ БІЧ, Флорида, 23. вересня. — У заливі Пеликен на озері Окічобі відкрито нині 200 трупів. Значить, число жертв гурагану виносилоби коло 1200 людий, хоча уряд і Червоний Хрест признають згідно, що дійсного числа жертв гурагану ніколи не буде можна встановити.

У Порто Ріко вже вибухла пошесть інфлюенци; на неї занедужало досі 15,000 людий. 5,000 людий має знова другі недуги. Уряд напружує всі сили, щоби задержати поширення малярії, яка булаби найнебезпечнійша з усіх недуг. Для боротьби проти неї заведеться незадовго полеві шпиталі.

СМИТ КРИТИКУЄ РЕПУБЛИКАНЦІВ ЗА СТАНОВИЩЕ В СПРАВІ ВОДНОЇ СИЛИ.

ДЕНВЕР, Колорадо, 23. вересня. — Демократичний кандидат Смит виголосив тут чергову виборчу промову, в котрій виступав передовсім за тим, щоби народ задержав водну силу в своїх руках, а не роздавав її приватним підприємствам, як се роблять републиканці.

Слідуючу промову виголосить він у місті Гелена, в стейті Монтана; буде він там критикувати републиканську партію за нафтові скандали.

Комітет Гувера видав про Смитову промову в Денвері заяву, в котрій закидає Смитови, що він невірно представляє становище републиканців.

ПРОГИБІЦІЙНА ОРГАНІЗАЦІЯ ЗА ГУВЕРОМ.

АНТИ-САЛЮНОВА ЛІГА РОЗКИДАЄ БРОШУРУ ПРОТИ СМИТА.

ВАШИНГТОН, 23. вересня. — Анти-Салюнова ліга, головна прогибіційна організація, видала виборчу брошуру, в якій заявляється за кандидатурою Гувера.

Брошурка, котра буде видана в яких 30,000 примірниках та роздана за посередництвом протестантських церков, є першою політичною заявою сеї організації, яка досі здержувалася від подібних заяв. Брошура острими словами критикує Смита та радить усім виборцям, яким дорога справа прогибіції, не збільшувати впливу противників прогибіції через вибір Ал. Смита.

„ГУВЕР КЕПСЬКИЙ КВЕЙКЕР, СМИТ КЕПСЬКИЙ КАТОЛИК".

НЮ ЙОРК, 23. вересня. — У місцевій церкві Божого Отчества виголосив проповідник Чарлз Патер проповідь, у котрій доказував, що обі кандидати великих політичних партій на уряд президента Злучених Держав відкидають важні артикули віри своїх церков.

Він говорив, що Гувер не є дуже добрим Квейкером, а Смит не є добрим католиком. Про Смита говорив він, що Смит заявляється всюди за розділом держави від церкви, тоді як католицька церква все стояла за злукою держави й церкви. Виступаючи проти сеї кардинальної основи католицької віри, на думку Патера, Смит тим самим відрікся своєї віри.

ПОЖАР ДОМУ ДЛЯ БОЖЕВІЛЬНИХ.

ДЖЕКСОН, Місісіпі, 23. вересня. — У стейтовім шпиталі для божевільних вибух нині пожар. У домі було тоді півтретя тисячі хорих. Пожар повстав на четвертому поверсі й став ширитися незвичайно скоро. Лікарі й помічниці вивели сейчас всіх хорих з висших поверхів з кімнат на коритар, а звідси на ще висші поверхи й дах. Все відбулося у великому порядку; тільки двох божевільних при тій нагоді втекло.

Пожар повстав видаї з того, що один з божевільних підпалив під собою сінник; зробив се, здаєтся, навмисне в тій цілі, щоби серед замішання втекти.

НЕВДАЛИЙ ЛІНЧ В ГОНОЛЮЛЮ.

ГОНОЛЮЛЮ, 23. вересня. — На місцеву вязницю напала велика товпа Американців може з 3,000 людий та намагалася добути звідти молодого Японця Юкату Фукунага, що недавно пірвав для викупу, а відтак убив 10-літнього хлопця Джида Джеймсона, сина місцевого банкіра.

Вбийник має всего 19 літ, а його поступок незвичайно подібний до поступку відомого Каліфорнійця Гикмена, що убив молоду дівчину Маріон Паркерівну. Коли на вулиці збиралася й гуділа товпа, вбийник преспокійно розмовляв зі сторожем.

Коли товпа мимо наказу поліції не хотіла розійтися, поліція звернула на неї водопроводні рури та обляла її водою. Змочені лінчівники розійшлися домів.

ПІРВАННЄ БОГАТОГО МУРИНА.

НЮ ЙОРК, 24. вересня. — Нюйорська поліція має тепер до розвязання поважне тяжке питання. Непосліджені досі злочинці пірвали тут Каспера Голстайна, богатого Мурина з нюйорської дільниці Гарлему, та зажадали від нього 50,000 долярів відшкодовання, грозячи йому рівночасно смертю, як він не зложить жаданого викупу.

Поліція зараз почала пошукування за злочинцями та арештувала 5 підозрілих Муринів. Тимчасом до поліції зателефонував самий пірваний та просив, щоби поліція ні його ні виновників не шукала, бо його можуть убити.

Тепер за пірваним стали шукати приятелі.

АЕРОПЛЯНОМ З БЕРЛІНА ДО ТОКІО.

БЕРЛІН, 21. вересня. — Німецька Люфтганза рішила повести нову летунську лінію з Берліна до Токіо. Всі подробиці технічної натури вироблені, а треба полагодити ще тільки політичний бік справи. Правильна аеропляннова комунікація буде відбуватися через Москву і Сибір.

З ПОСТІЙНОЇ ХРОНІКИ.

Біля села Трубчин, у слуцецькому повіті, знайшли в лісі трупа 24-літнього сселянина Лукомського, убитого невідомим злочинцем. — В Закопанім викликав велику паніку умово недужий учитель з Кракова, Фридрих Швед. З важким трудом вдалося його відставити до шпиталю для умово недужих. — На рік тюрми засудили 53-літню Розалію Бідер на Польському Шлеську за те, що вона змушувала своїх 3 доньок заробляти проституцією.

СУПЕРЕЧКА ЗА ПОХОДЖЕННЯ ВІД БОГІВ.

Між королівською родиною Японії і членами одної нової секти повстала поважна суперечка за те, хто з них походить від первісних богів тої країни. Доси японські королі мали претенсію, що вони є прямі нащадки первісних богів. Тимчасом пару літ тому появився в Тенрікіо якийсь Айджіро Опісні, котрий говорить, що він є правдивий нащадок богів і голова родини живих богів та богинь. Чотири роки тому прогнано його і його прихильників за голошення такої претенсії, одначе секта поширюється дальше і нині має мати вже около 70,000 членів. В минувшім квітні відбулися між сектантами численні арештовання. Тепер оголошено, що з 393 арештованих віддано 179 під суд за „обиду маєстату".

СЕКТА „НЕПОРОЧНИХ" В БЕСАРАБІЇ.

Повідомляють, що в Бесарабії в придністрянських районах, обявилася нова секта „непорочних". Головним контингентом нової секти є жінки, але головою мущина Веміров, заарештований Румунами. Число сектантів рахують тисячами. Коли Румуни зачали переводити арешти, то зустріли збройний опір. Сектантська служба дуже скидається на московських хлистів і коли учасники скачуть навколо огниц цілком голі, їх екстаза доходить до божевілля.

З ПОСТІЙНОЇ ХРОНІКИ.

Директор одного відділу в варшавськім магістраті, Філярський, утік з 40,000 зол.

Недалеко Мінська Мазовецького бандити вбили і ограбили в ночі переїзджаючих туди торгівців безрогами і візника.

Біля Нового Санча зловили дезертира, за яким пошукує поліція вже від двох місяців.

В Варшаві вкрали зпереддому авто. Це перший цього року випадок в поліційній хроніці Варшави. Злодіїв не зловили.

А. КОШИЦЬ У ПАРИЖІ.

Після недовгого побуту в Італії до Парижа прибув дирігент Української Республиканської Капелі Кошиць, якому лікарі заборонили що найменьше 6 місяців виступати в концертах.

Славний дирігент спочиває недалеко Парижа в дачній місцевости, але все одно, не покидає праці над обробленням та гармонізацією українських народних пісень.

Випадково зустрівшися з козаком і почувши нечувану ним раніше пісню, зараз же її записав і вже за кілька хвилин грав і співав на подив кремезного Трипільця.

НЕ ЖАРТУЙ, НЕБОЖЕ, БО БУДЕ НЕГОЖЕ.

Один паничик в Америці, син міліонера Доґляса, залицявся до всіх трох панночок, які писали в канцелярії його батька. Кождій обіцював, що буде з нею женитися і кождій крутив голову. Аж якось усі три панни пізналися на тім паничику, бо котрась виговорилася перед товаришками, що панич її любить, а другі і собі це сказали. Тож дівчата змовились і пімстилися так: Одна з них запросила панича до себе ніби в гості сам-на-сам а коли він прийшов і вже почав її зачіпати, тоді раптом з другої кімнати увійшли дві другі дівчини, котрим він також присягав, що оженеться. Вони зловили його, звязали, вибили і вирізали йому на лиці знак серця, щоби мав вічну памятку, як ошукував дівочі серця. Панич подав панни до суду, але вони кажуть, що радо приймуть кожду кару, бо тішаться, що раз пімстилися на шахраєви.

ВАЖКЕ ПОЛОЖЕННЯ РОГАТИНЩИНИ.

Дня 2. серпня ц. р. навістила градова туча північну частину рогатинського повіту. Вихор був такий сильний, що в Рогатині зірвав кілька дахів з вищих камяниць. Град, величини курячого яйця, знищив цілковито засіви в громадах: Заланів, Руда, Підгороде, Виспа, Підвиннє, Стратин, Дібриня і Переневка. В деяких селах, як Дібринів, град повибивав усі шиби в хатах. Не досить, що озимина випріла і треба було майже в половині її переорати і наново насівати, стрінуло селян нове нещастя.

На добавок ще приходить тими днями в рогатинський повіт на кватирунок ціла дивізія піхоти і то на протяг пяти тижнів. Мають відбуватися маневри, не звзажаючи на те, що жнива цього року спізнені і все збіжє стоїть ще на пні. В давніших часах маневри відбувалися при кінці серпня, а тепер що не вимерзло, або не витовк град, то пропаде під кінськими копитами та під колесами гармат.

НЕБУВАЛИЙ ГРАД.

З Москви повідомляють, що над територією Бологое в новгородській губ. пронеслася градова буря. Град, величини курячих яєць, повибивав шиби в хатах і поранив багато осіб.

СМЕРТЬ В ОБОРОНІ ДІВОЧОЇ ЧЕСТИ.

З Радомя повідомляють: Дня 8-го червня ц. р. біля 8-ої год. вечером в парку ім. Костюшка кількох уличників напало на учня 5-ої кл. місцевої гімназії Вацлава Тарновського й змасакрували його ножами. Причиною нападу було те, що Тарнавскі став в обороні сидячих в парку панночок, яких згадані вуличники в дуже брутальний спосіб спровокували. Тарновського перевезено до амбулаторії місцевої каси хорих, де він небаром, в наслідок упливу крови, помер. Місцева преса подає, що смерть нещасного хлопця приспішило нездарне закладення бандажів в амбулаторії.

ГРОЗА ГОСПОДАРСЬКОЇ КАТАСТРОФИ В РАД. СОЮЗІ.

З Москви доносять до німецької преси, що фінансово-господарське положення Радянського Союзу з кожним днем погіршується. Щоби не допустити до голодової катастрофи, радянський уряд спроваджує збіжжя з Америки. На Кремлі зрозуміли, що теперішній стан може легко довести до катастрофи. На останнім засіданні Політичного Бюра широко обговорювано теперішній господарський стан Союзу та рішено утворити нову найвищу ратункову комісію в складі трох большевицьких головачів. На чолі цього комітету трох має стануть Сталін. Завданням цієї комісії буде упорядкувати (!) господарку Радянського Союзу.

„НАСАДЗАНЄ КУЛЬТУРИ" В ЛУЦЬКУ.

На днях відкрив в Луцьку свій відділ „Маслосоюз". Гарно білої помальований фронт склепу „Маслосоюза" приємно виділився серед сірих, брудних склепів. Білі вивіски з гарними написами но українськи й по польськи просто манили зайти.

Нашим „культуртреґерам" видно не до смаку невинний білий кольор, так хтось з них в ночі з 7-го на 8-го червня замалював українські написи своєю культурою — дьогтем. Треба підкреслити, що склеп міститься в центрі міста, в найрухливішому місці, де постійно вистоює посередині вулиці поліціянт. А вивіски замазані так солідно, що в один момент цього не зробити. Цілий день 8-го червня люде оглядалися на замазані вивіски, а наші селяне, не призвичаєні до такої „культури", здивовано запитували: а то нащо? Перші слухи про справників того неімовірного в культурній країні вчинку не дуже похвальні для органів безпеки.

„УВЯЗНЕННЯ ПОВСТАНЦЯ".

Під цим заголовком читаємо в польських газетах: На Волині арештувала поліція Карпюка Пріфа. Його посуджують у приналежности до повстанчої організації на Волині, що її відкрили в 1924 році. За ним шукали довший час щойно тепер він попав у руки поліції.

ПОТРЕБУЮТЬ ГРОШЕЙ ДЛЯ СЕЛЯН

БО ХОЧУТЬ ІМ ДАТИ ДЕШЕВИЙ ТОВАР, ТАК ЗАЯВЛЯЮТЬ СОВІТИ; ШУКАЮЧИ ПОЗИЧОК В КАПІТАЛІСТІВ. ГОТОВІ ДАТИ ДОБРІ УСЛІВЯ, АЛЕ НЕ ПІДУТЬ В ЧУЖУ НЕВОЛЮ ЯК АВСТРІЯ І НІМЕЧЧИНА.

МОСКВА, 23. вересня. — Жнива випали краще як того можна було надіятися. Тим самим минула економічна криза. Колиж совіти мимо цего кидаються на всі боки і усміхаються до світових капіталістів, шукаючи в них кредитів, то роблять се головно тому, що хочуть дати селянам дешеву мануфактуру, а на це треба їм багато грошей. Совіти тепер далекі від банкротства. Вони держаться далі засади Леніна: Коли дістанемо кредити, то підемо ще скорше вперед, а не дістанемо, то й без них обійдемося.

Розписана нова позичка на 500,000,000 рублів принесла вже 301,000,000 рублів, що означає зріст фінансової спромоги населення. Совіти вивезли до своїх східних земель за послідних 10 місяців 140,000,000 метрів текстильних товарів, а в рекордовім 1913 році вивезено були 192,000,000 метрів. Значить, край підноситься під кождим оглядом і про якусь економічну чи індустріяльну катастрофу не може бути тепер мови.

БЕЗ АМЕРИКИ ТАКИ НЕ ЙДЕ.

У ВСІХ ПИТАННЯХ ЗАСТАНОВЛЯЮТЬСЯ НАД ТИМ: А ЩО НА ЦЕ СКАЖЕ АМЕРИКА?

ЖЕНЕВА, 23. вересня. — Дві важні проблеми порушено на сьогорічній сесії Збору Ліґи Націй: справу світового розоружения і Надренії. Обі справи піднесли престиж Ліґи, але що з того, коли їх годі докінчити. А найбільша трудність з розоруженням: Тут вже годі дійти до якогось порозуміння і ціла справа готова розбитися. А головно через те, що Злучені Держави держаться з боку і не забирають слова от хоч би в справі англійсько-французького морського договору. Але і з евакуацією Надренії не дасть собі Европа ради, коли Америка буде мовчати. Бо тут ходить о гроші.

ОГОНЬ В ТЕАТРІ.

ДОСІ ЗНАЮТЬ ПРО 11 ПОГИБШИХ І 200 ПОКАЛІЧЕНИХ.

МАДРИД, 23. вересня. — Огонь знищив найбільший і найпопулярніщий театр в Мадриді. Вибух він тоді, коли на салі було понад 3,000 людей. Огонь поширився в одній моменті, а це викликало надзвичайну паніку. Люде кинулися втікати, куди хто попав. Жертв катастрофи годі почислити, бо людей ще не витягнули спід попелищ. Театр згорів до тла.

ДИКТАТОР ДАЄ АМНЕСТІЮ.

МАДРИД, 23. вересня. — Міністер справедливости проголосив по радію генеральну амнестію, з якої скористають у великім числі головно політичні вязні. Сотки тих вязнів прибувають кождого дня до столиці. По всіх вязницях є уміщені радія і вязні почули про амнестію з радія. Амнестію дано в память пятої річниці диктатури Прімо де Рівери. Скористають з неї навіть такі, що були засуджені на досмертну тюрму.

ІТАЛІЙСЬКО-ГРЕЦЬКА ПРИЯЗНЬ.

ВЕНІЗЕЛОС І МУСОЛІНІ ПІДПИСУЮТЬ ДОГОВІР. ЗГАДУЮТЬ ДАВНІ ЧАСИ.

РИМ, 23. вересня. — Грецький премієр Венізелос прибув до Італії і тут підписав разом з Мусолінієм договір про згоду і приязнь. Вся італійська преса привязує до цего договору велику вагу, бо він скріпляє положення Італії на Середземнім морі. Італія рада, що перший договір, який заключив Венізелос, був з Італією. Мусоліні підчеркнув, що Греція й Італія відограли велику ролю в історії і та історична місія повинна держати обі держави в приязни.

МОДЕРНІЗУЮТЬ МАЙНИ.

ЛОНДОН, 23. вересня. — Правительственна комісія з лордом Мелкетом на чолі виготовила меморіял, в якім вказує, що Англія, коли ходить о вуглеву індустрію, лишилася далеко позаду других європейських держав і тому не годна вийти з вуглевої кризи. Зарадити тому можна тільки через цілковиту реорганізацію вуглевої індустрії.

У ФРАНЦІЇ МЕРЗНУТЬ.

ПАРИЖ, 23. вересня. — Зимна струя засягнула і Францію, дійшовши до Парижа. В північних сторонах замерзла вода. Це небуває під ту пору року явище.

В МАРОКО БЮТЬСЯ.

ПАРИЖ, 23. вересня. — Доносять, що марокканські непідбиті племена розпочали нову війну. Французи кажуть, що це племена бються самі між собою.

ГЛУХІ НА ПРОСЬБИ ВІРМЕНІВ.

АНГЛІЙЦІ МАЮТЬ ДОВОЛІ СВОЄЇ ВЛАСНОЇ БІДИ.

ЛОНДОН, 23. вересня. — Лондон заклопотаний, а Англійці завстиджені. Бо саме з Англії з боку славного Ґледстона пішов клич, щоби ратувати Вірменів з турецьких знущань. І дійсно Англія складала довгий час величезні суми на допомогу Вірменії. Та тим разом клич о поміч не знайшов відгуку. Одні кажуть, що це тому, що Англійці не хочуть допомагати відбудові краю, що під совітами. Але другі підносять дійсну правду, коли кажуть, що і в Англії така тепер для народу біда, що можна говорити про біду Англію, а не тільки про біду Вірменію.

ВЕРЕСЕНЬ — МІСЯЦЬ СИРОТИНЦЯ-ЗАХИСТУ У. Н. СОЮЗА

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
[illegible] newspaper published daily except Sundays [illegible]
at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

Телефон „Свободи“: 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЦЕРКВА А ПОЛІТИКА

Теперішня президіяльна кампанія буде корисна з одного боку: вона кине багато світла на всесторонне висвітлення важного, а на загал ще й досі спірного питання: відношення церкви до державного і політичного життя громадянства. З того боку особливо цікава остання заява ґовернора Смита, яку він зложив в своїй кандидатській бесіді, виголошеній в Оклагома місті. Як римо-католик ґовернор Смит зазначив, що він не желає собі, щоби хтонебудь в Америці голосував на него по причині його релігійної приналежности, а хоче, щоби голосувати на него тільки тоді, коли люде переконані, що його вибір буде дійсною користю для краю. Смит додав, що не уважає одначе добрим горожанином того, що є проти него тільки задля його релігійних переконань.

Як би в доповненню Смита Рескоб, голова Демократичного Народного Комітету, оголосив заяви високих католицьких достойників, в яких епископи, архиепископи і кардинали остро пятнують вмішування церкви до справ світських. Рескоб цитує слова архиепископа Ірляндії, котрий заявив, що колиб священик, епископ чи папа намагалися правити світськими чи політичними справами, треба їм відповісти: Вертайте назад до питомого вам діла, вертайте до справ божих. А кардинал Нюмен заявив виразно: „Колиб я був жовніром чи моряком у війську короля і брав участь в справедливій війні, а папа наказав католикам покинути военну службу, яб не послухав його приказу“.

Ми не входимо в те, чи так все було з католицькими достойниками і з католицькою церквою, як се тепер говорять кардинали і епископи. Для нас важне те, що навіть та католицька церква, яка на ділі вмішувалася довгі століття в світські справи, наcаджувала чи скидала королів, покликувала їх до Каносси і т. п., прийшла тепер до переконання, що вже настали інші часи, що держава і світська влада не терплять втручування церкви в державні справи, що свідомі і політично вироблені народи не стерплять вже більше втручування церкви, епископів чи пап до справ громадянських.

Так є у других народів. Там і кардинал має відвагу сказати, що він піде і проти папи, колиб той наказав жовнірам-католикам покидати военні ряди і не слухати приказу короля, що його покликав на війну. А як у нас? У нас нема королів. Для нас, Українців, є наша народня влада рішаючою в тім, проти кого належить вести війну. І коли та влада веде боротьбу з польським наїздником, вона не може узнати конкордату між Римом і Польщею, який скріпляє наше поневолення. І коли та влада не визнає конкордату ні заяви папи, що український Львів є польське місто, то голос народної влади є для нас рішаючим, а не голоси папи чи польського уряду, чи тих наших рабів-епископів, що навіть не годні себе піднести до національної гідности епископів других народів.

НЕ ХВАЛІМСЯ А РОБІМ

Кожна поневолена нація, щоби досягнути свого визволення та створити власну незалежну державу, проходить тяжкий шлях визвольної боротьби. Одні нації цей шлях вже пройшли й тепер мають свої власні держави, инші, як й українська, тепер борються за своє визволення, а деякі лише просипаються до активної визвольної боротьби. Для всіх них лише є один шлях до створення своєї суверенної держави, це шлях довгої боротьби, що вимагає від нації жертв моральних, матеріяльних та фізичних. Визволення приходить лише тоді, як нація виграє останній крівавий визвольний бій. Значить, творить свою державу лише та нація, що у визвольній війні стає переможцем.

До цієї війни кожна поневолена нація повинна готуватися так саме уперто й систематично, як готуються істнуючі держави взагалі до війни. Кожна підготовка до війни вимагає великого напруження всіх сил нації чи держави. Війна це іспит певного народу, на скільки він дійсно приготовився до рішучої боротьби та на скільки він вже здібний створити й утримати свою власну суверенну державу. Хто виграє війну, той цей іспит витримує, хто програє, той мусить знову підготовитися до нового іспиту, коли хоче врешті осягнути свою мету.

Український нарід перед Великою Війною та в часи її не був приготований до визвольної крівавої боротьби. Вона звалилася на його плечі несподівано й тому він програв перший бій на шляху створення своєї держави. Тепер маємо недовгу передишку між війнами. Саме в такі часи підготовляються національні армії та засоби до майбутньої поновленої війни. Коли вона прийде, годі сказати, але треба готуватися до неї так, щоб кожного дня сподіватися стрінути її готовими до бою. І якби довго час підготовки до війни не тягнувся, ніхто не може сказати, що ми вже готові, що вже зробили все потрібне, а тому можна заспокоїтися й відпочити. Цього не можна сказати, бо це фактично неможливе. Не можна спинитися на певнім етапі підготовки, коли инші народи, коли наші вороги йдуть все вперед та вперед, ведучи боротьбу проти наших визвольних змагань, що зрештою мусять загорітися полумям крівавої боротьби. Отож, якби нам не хотілося спокою, не хотілосьби відпочинку, їх не може бути, коли ми не думаємо знову вмерти як нація, як нарід, і може вмерти вже на віки. Саме життя вимагає від нас все більшої активности, жертвенности та все більшого напруження всіх національних сил та засобів.

Поневолені народи ведуть свою підготовку до визвольної війни та провадять біжучу боротьбу проти своїх гнобителів на засоби самого народу, на засоби свого національно-свідомого елементу. Вони не мають власної держави, а тому не мають тих апаратів, що примушують громадян держави давати засоби, потрібні їй для своєї оборони та для боротьби з ріжними ворогами. Для поневоленого народу тим примусом, що стягає потрібні засоби для боротьби, є національна свідомість широких його мас та національна честь. Тому ми бачимо, що жертвенність на національні потреби більша в тих народів, які національно свідоміші.

Придивімся до тих народів, що створили свої держави по Великій Війні. Чехи, наприклад, ще до війни мали свою державу в австрійській державі. Вони мали свої національні школи, чудовий національний музей у Празі, величезний національний театр, мали свої фінансові інституції та ріжні инші культурно-національні та економічні й політичні орґанізації. Це все вони створили за добровільні жертви свого свідомого загалу. Фіни так саме мали в себе всі власні культурно-національні та економічні орґанізації. Вони всіх царських урядовців на фінській землі бойкотували так, що з ними Фін ніколи не входив в приватні зносини ні в домі, ні на вулиці, ні в театрі, ні в ресторані і т. д. Російські урядники там почували себе в чужій, ворожій державі, а Фіни в кожному з них бачили представника окупантської влади. Це тягнулося десятками років, поки Фіни не збудували свою державу. Так саме Естонці й Латиші творили свої власні національні організації й тим творили свої непризнані держави під владою царів. Такий нарід як Латиші, що мав яких 1,200,000 населення, утримував декілька ґазет, а одна з них, „Латвія“, мала наклад 36 тисяч передплатників, чого не мали всі українські ґазети разом, що обслугували 36-міліову націю.

Хай кожен з нас подумає, чи дійсно він так багато робить для визвольної боротьби свого народу, чи богато він робить для підготовки до майбутньої війни, чи богато він робить для виховування кадрів для армії майбутніх бойців? Тоді побачить, що далеко ні, а міжтим ми часто хвалимося своєю жертвенністю тощо, хоч, правду кажучи, порівнюючи з иншими народами та нашими можливостями, робимо дуже мало. Не тим, що хвалимося багато, а тим що фактично зробимо, здобудемо собі визволення та створимо державу.

ЛЕВ ТОЛСТОЙ

(1828—1928 р.)

Минуло сто років, як народився найбільший російський письменник і мораліст Лев Толстой. В російській літературі велитенська постать Льва Толстого є такою, що на довгі сотки років вона полишить в ній участь свого духа.

В російськім краснім письменництві, особливо в романі, Л. Толстой є одним з тих письменників, що російську літературу своїми творами поставили нарівні з літературою инших, старших культурно европейських народів. Його численні твори перекладені на всі мови. Його майстерними та артистичними літературними образами захоплюються читачі всього людства. Л. Толстой, як мистець в красному письменстві безперечно стоїть в лавах найбільших письменників, яких колинебудь видало людство.

Але Толстой для Росії не лише письменник-белетрист, але й великий мораліст. Фільософія Л. Толстого наложила свою печать на все духовне, релігійне й навіть політичне життя в Росії. Справедливо самі Росіяне вважають його батьком російського комунізму, ідеольоґом, що підготовив ґрунт для страшної й крівавої російської революції. Противники цієї революції обвинувачують Л. Толстого в тому, що вона набула таких крівавих і диких форм. За всю траґедію революції стараються обвинувачити лише одного Толстого, між тим, як не він винуватий, а ті, що задумали силою накинути московському народови марксітські формули суспільного життя.

Л. Толстой бачив щастя московського народу не в соціяльній перебудові його життя на засадах „марксівського матеріялізму“, а лише в духовному удосконаленню. Він вважав, що московський нарід духово стоїть на одному з вищих щаблів життя й що його соціяльні інтереси підпорядковані інтересам духового життя. При тім Толстой бачив траґічний розрив між московською інтеліґенцією та московським народом. Інтеліґенція його була цивілізованою й новіші форми цивілізації старалася перенести в широкі маси свого народу, що стояв на найнижчому щаблі цивілізації.

Тут був розрив вже між Л. Толстим та московською інтеліґенцією. Толстой проповідував упрощення, себто кликав інтеліґенцію вернутися до соціяльного примітивизму, щоб наблизитися до свого народу та старатися розвивати в ньому духове життя, удосконалювати його, відмовившись зовсім від матеріялістичного прогресу. Він кликав свій нарід шукати „Царство Боже внутрі нас“, в свойому духовному удосконаленню.

Він виступав проти того, що створила цивілізація: проти держави, проти всякої влади на землі, проти примусу, і т. д. І як найвищий щабель духовного удосконалення проповідував „непротивлення злу“. Ідеалізуючи свого „рускаво мужіка“, ідеалізуючи взагалі людство, він кликав його до „опрощення“, кликав його назад від цивілізації до примітивизму. В цьому його фільософія споріднена з фільософією Індусів. Спроба большевиків накинути московському народови ті соціяльні форми життя, які теоретично вироблені на ґрунті найвищої европейської цивілізації, принесли йому ту страшну економічну та духову крізу, що він тепер переживає.

Траґедія Л. Толстого в тому, що він бачив добро свого народу не в тому, щоби координувати плоди цивілізації з вимогами московського духовного світогляду, а в запереченню цивілізації, в її ігнорованню. Сам він був останні роки свого життя найбільшим пуританином, що ставить його близько до пуритан Америки. Та в Америці пуритане не відкидали й матеріяльного проґресу, не противилися цивілізації, а навпаки, ставали основоположниками найвищої в світі цивілізації. В той самий час толстовське поборювання цивілізації привело його народ до матеріяльної кризи та духового зубожіння. Ми маємо можливість спостерігати і в Америці, а особливо в Канаді, пуритан толстовського толку, його духовних дітей — релігійну секту духоборів. І ось тут вони, не дивлячись на свою роботячість і тверезість, залишаються на нижчому щаблю іміґрантського життя й навіть проявляють ознаки морального розкладу, якраз протилежно тому, що спостерігаємо в американських пуритан.

Для нас, Українців, Л. Толстой залишається цікавим і великим як письменник-белетрист, але як фільософ і мораліст він нам зовсім чужий. Добро нашого народу лежить не в повороті до передісторичного примітивизму, не в неґації цивілізації передових народів, а в координуванню наших духових і моральних якостей та засад із загально людським поступом, із загально-людською цивілізацією. Не для опрощення, не для повороту його назад ми повинні йти до свого народу, а для піднесення його на вищий щабель загально-людського життя. Л. Толстой великий для нас лише як письменник і зовсім чужий як фільософ, як своєрідний московський мораліст. В цьому другому Л. Толстому, як в краплині води відбивається та непримирима прірва світоглядів між українським та московським народом, що вічно ставила й буде ставити їх проти себе як дві ворожі сили. Тим більше, що й „непротивлення злому“ в Москалів має лише своє внутрішне реальне значінне лише у взаємовідносинах між самими Москалями, а відносно немоскалів у них є инша формула: „Зло треба викорінити й знищити, щоби його не було“. Звичайно, зло нищиться зовсім не „непротивленням“ йому, а боротьбою з ним.

Тому в столітні роковини народження найбільшого письменника землі московської не зайвим буде й нам, Українцям, зупинитися більше над студіюванням духового світогляду московського народу, щоби пізнати ще ліпше й глибше свого споконвічного ворога. Твори Л. Толстого для цього дають величезний матеріял.

В. Кедровський.

1917 РІК.

Передрук заборонений. — Всі права застережено 1927 р.

(215)

— От, таваріщ, каби ані папробувалі нашей собачей жізні, то таґдаб знали, как жівьотся бедному люду. Ані теперь, небось, папівають себе вінцо спакойно в тьоплих кабінетах з девіцами, а ти паді здесь мучайся. Правда, таваріщ! — говорив він, звертаючись до мене.

— Правда, таваріщ, барін всеґда будет баріном, гдеб он не біл.

— Ти, тожа мучаешся здесь через етіх ґенералоф. Каби не ані, то вже давно сідел би на печі з сваєй бабой. А то глядї, пападьошся їм в рукі, сизнова заставлят ваевать протів таковаж беднаво сваво брата з Расеї, как і ти сам.

— Да я не думаю, что пападусь. Небось ви, таваріщі, тем талстапузим ґенералам все патрахі випустіте. Так, что нам уже неча будет с німі делать.

— О, да, ми їх…

І весело розреготався червоноармеєць, смакуючи, як то він буде з українських „буржуїв“ кишки випускати. Він і на хвилю не міг припустити, що ось тут з ним, лише більше вимучені й обідрані, ніж він, їдуть два „ґенерала“, два „буржуаза“ з Центральної Ради, яким він іде „випускати кишки“.

До стації Глухівці потяг дійшов без пригод. Але тут вже нас випросили з нього якісь матроси „команданти“. Дальше вже могли їхати лише красноармейці боевого полку, бо до фронту було недалеко. Дійсно, здалека чути було, як гримала, правда нечасто, гармата.

Уже починало вечоріти, як ми з Д. залишили потяг і разом з тим стацію Глухівці. Старалися під покровом ночі відійти як найдальше від стації на схід, щоби десь заночувати в селі. По півночі добралися до села й ледве впросилися в крайню хату переночувати. Нерадо нас пустив господар до хати, бо до ранку довелося одному з родини господаря нас чатувати, а нам навперемінку чатувати їх. Тоді такі були обставини, що ні хазяїн подорожнім не довіряв, ні подорожні хазяїнови. Траплялося часто, коли подорожні, впросившись переночувати, грабували господарів, а то й убивали, як теж саме й господарі робили подорожнім, хоч би для того, щоб дістати від них зброю.

Страшні часи анархії тоді переживало українське село, коли кожен боявся своєї тіни. Це все прийшло на Україну разом з північними червоними ордами. Народжувалися все нові банди грабіжників, а колишні конокради, та инші сільські злодії, або ломиголови ставали носіями „нового большевицького ладу“. Починалося те, що большевики пізніше назвали „разслоеніе“ села.

Поснідавши досвіта, ми вирушили далі, стараючись обійти большевицький фронт з правого крила. Розпитуючи селян та принагідних подорожних, як обминути боеву лінію, ми орієнтувалися в напрямкови нашого руху. Десь на другий день, під самий вечір ми дійшли до села, з якого вже можна було почати ранком обход правого крила большевиків, щоб вийти в запілля українського фронту. Але на ранок довідалися, що за ніч фронт відійшов знову далі й нам треба підходити до нього ще який день. І так це повторювалося що-ночі, аж поки ми довідалися, що Українців в Бердичеві немає, а вони відходять по гостинцю на Житомір. Промандрувавши ще три дні в напрямку на Житомір по ріжним бічним шляхам, ми довідалися, що вже і в Житомірі української влади немає. Можливо, ті чутки були неправдиві, але поміж селянством вони ширилися вперто. Ми себе почували виснаженими, розбитими, а тепер вже тратили надію колинебудь догнати українські війська.

Десь, вже непригадую, з півдороги між Бердичевом та Житоміром ми вирішили повертати назад до Звениґородки. Стало помітно, що большевицькі впливи ширяться все більше на селах і село вже почало говорити про Українців, як про „них“, а про большевиків, як про „ми“. Ставало небезпечно заходити в села навіть у день, а тому ми старалися їх обходити, впрошуючись на ночівлі лише в самі крайні хати.

Дійшли ми вже до Білополя. Залишалося до залізниці не багато — ще який день доброго маршу, а мене остаточно почали лишати сили. Сімнацять днів арешту, перед тим місяцями виснажуюча робота, похід з Києва до Звениґородки й знову поїздка до Глухівець та тяжкий марш по великих заметах снігу, на морозі й часто скаженому вітрі в подраній „шинелі“, остаточно підорвали мої сили.

Пройшовши з Білополя яких пару кільометрів, я все більше приставав. Бачучи, що я заважаю Д., я почав його просити, щоби він мене лишив на дорозі на ласку долі, а сам поспішавби до Звениґородки. Він категорично відмовився це зробити, хоч я не лише просив його, але й сварився. Наступила ніч, а я за годину не міг пройти й кільометра. В степу на вітрі й на морозі становище Д. зо мною ставало траґічним. Я почав грозити Д., що коли він мене не покине негайно й не піде сам до залізничої стації Бровки, що була найближча, то я пущу собі кулю в лоб, щоби його звільнити від необхідности опікуватися мною. Але Д. зручним рухом забрав у мене револьвера й почав далі просто волочити мене, кажучи, що коли треба буде, то обоє пустимо собі кулі, але він товариша не залишить самого гинути на шляху.

Коли я вже зовсім стратив надію добратися до залізничої стації, надіхав до нас якийсь селянин, що прямував до стації. Ледве його умовив Д., щоб підвіз нас. Селянин згодився нарешті з умовою, що довезе нас близько стації, але не до самої стації, бо не знає, що ми за люди, щоб не було якої халепи від тих, що тепер хазяйнують на стації.

Ледве, ледве з допомогою Д. я вибрався на воза й вже не міг сидіти, а від разу ліг. Не доїзджаючи до стації з чверть кільометра, селянин нас висадив, а сам хутенько подався далі.

Зібравши рештки сил і напрягши всю свою енерґію, якось я, спираючись на Д., добрив до стації. Тут Д. дістав трохи поїсти.

* * *

На стації було людей небагато, що чекали на потяг, не знаючи, чи прийде якийсь потяг, куди й коли. Побачивши нас, селянин, що підвозив, зробив вигляд, що ніколи нас не бачив, таким непевним і заляканим він себе почував. Взагалі люди вели між собою розмови, але не про політику й не про зміну влади, а про свої господарські справи, чи пригадували епізоди з давноминулих днів.

Тут у мене знову прийшла гадка добратися до Румунського фронту, щоби там знайти українські війська. Тому з Д. умовилися, що він поїде до Звениґородки й дасть звіт М. Шинкареви з нашої подорожі, а також скаже, куди поїхав я. Разом з тим я просив переказати М. Шинкареви та Ю. Тютюнникови, що скоро я злучуся з українськими військами, негайно пришлю їм повідомлення й звязок. Можливо, що тоді прийде до нашого обєднання десь на південь від Звениґородки.

Сердешно розпращалися з Д., що сів на перший потяг, який ішов до Козятина, а я не мав сили, щоби в той потяг всісти, тому вирішив спершу відпочати тут. Вибравши широку лавку в найдальшому та найтемнішому куті стаційної кімнати, я заліз під ту лавку. Підклавши кулак під голову на голій цементовій підлозі, я скоро дав хропака. Не знаю скільки часу спав, але коли прокинувся, то на стації блимав вогник від лямпи так саме, як коли я лягав, лише годинники показували яких годин на шість раніше ніж я лягав. Отож я проспав рештку ночі, цілий день і початок другої ночі. Ніхто не звертав на мене уваги, лише на шинелі я найшов декілька огризків хліба, лушпиння з яєць, та инші рештки страви, а також не одну „харковину“.

Вилізши з свого „ложа“, я поплівся до буфету, щоби знову трохи підісти тими обгризками страви, що там продавалися. Десь біля дванацятої години в ночі надійшов якийсь маршрутний потяг і я вліз до нього, щоби доїхати до стації Козятин.

(Дальше буде).

— Чому так криваєте, пане факір?

— А проклятий швець, не виращплював добре мені кілків у черевиках!

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПОЛЬСЬКА БЕЗЛИЧНІСТЬ

Як у Клівленді поліція піймала відомого польського опришка Павла Яворского, то польська клівлендська ґазета „Вядомосці Цодзенне" широко розписалась про бандита П Яворского. Але Поляки все люблять скидати з себе вину як щось недобре, ни їм не до вподоби. І тепер „Вядомосці Цодзенне" не подають правди, що Яворскі це Поляк, а пишуть, що Павло Яворский є Українцем. Хотяй уся клівлендська американська громада знає дуже добре, що П. Яворский є Поляком, то Ляхи у своїй ґазетці пишуть, що П. Яворський є Українцем.
Яворский є Українцем.

Об. Вінценти Лобач, з пн. 7612 Стентон Евеню, ствердза в лісце до редакції, іж ма довуд, якоже Яворскі ест Українцем, а нє Полякем. Упраша он, ажеби то стведзіць публічне, би імє польске не било таньбьоне. Пржитачами ніневшем осьвядченє об. Лобача і зазначами, іж вядомосьць о тем, же ест он Українцем, подалісьми юж в соботнім нумерже".

От до чого доходить ляцька безличність. Українців, людей світової слави, Ляхи перехрещують на Поляків, а своїх злочинців дарують у презенті Українцям. Ця сама ґазета писала недавно, що укр. борець О. Гаркавенко це Поляк. Таксамо та сама ґазета кілька разів писала, що кулачний борець Дембсі, а навіть Генрі Форд є рівнож Поляками. Що славного у других, то Ляхи загарбують і присвоюють для себе, а всю погань упихають другим, особливо нам, Українцям. Щоби збезчистити українське імя, то Поляки з нагоди зловлення польського бандита увесь злочинний бруд змивають з себе і виливають ті помиї на Українців.

Я. Ощипок з Клівленд, О.

З чого догадуєшся, що він ожениться з тобою?

Бо він уже тепер не терпить моєї мами.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ШИКАГО, ІЛЛ.

Де правда про наше віче?

В ч. 94 Народної Волі поміщена допись під заг.: „Ще про віче в Шикаго" — з підписом якогось Петра Ткача, хоч нам відомо, що ся людина не тільки не спромоглабися на зложеттє речення, але й свого власного підпису не прочитає. Та менче з тим, хто підписаний під дописею — а нам ходить про брехні там подані.

Автор бреше, плює в вічи не тільки комітетови протестаційного віча в Шикаґо, який складався з 9 людей, підписаних під звітом з віча у всіх часописах, але й плює в вічи всему загалови, що був на вічу і зложив свої лепти на оборону Атаманчука і Вербицького. І не так дивно нам з автора дописі, як з самої редакції „Н. В.", що на таке пускається, бож сама „Н. В." помістила звіт з віча в ч. 82, а сам редактор „Н. В." найліпше знає все, бож він говорив на сім вічу — аж тут він подає нібито спростованне —кого? Самого себе? І якжеж може він подібне спростованне містити, таку купу лайок на всіх тих, що щиро працювали над урядженнем віча? Деж тут льоґіка?

В першій мірі автор дописі пропустив згадати, що на перших зборах репрезентантів товариств при вибиранню президії комітету поставлений був на предсідателя С. Мусійчук, що одержав 28 голосів і Трач (автор?), що одержав 9 голосів. Ткача опісля ставлено на заступника, але він не приняв, помимо просьби самого вибраного предсідателя.

Звідси і весь клопіт; тому Ткач завзявся шкодити, шкодив на кождих зборах вічевих і шкодить до днесь.

Перша брехня є там про голосованне на бесідника віча, буцімто тільки д. Чиж мав бути головним бесідником, бо д. д. Свистуна ніхто не вибирав. Ні! Так не було. Вже на перших зборах в гали на Ірі вул. д. Свистун був поставлений на першім місці на головного бесідника. Поставлені були: Свистун, Ревюк і Хандога. Тоді Ткач наробив крику: „А де Чиж?" — „Ну, най буде і Чиж" — сказали делеґати, — і комітет віднісся листовно до всіх.

О. Ревюк і М. Хандога в листах просили звільнення їх від приїзду, подаючи за причину — брак часу і далеку дорогу. Згодився д. Свистун — а д. Чиж рівнож просив о звільненне, але коли конечність вимагає, то приїде.

Листи сі були читані на слідуючих зборах не в гали консерваторії, а в льокали Січи ім. К. Трильовського. Більшість заявилася, що вистарчить, як буде говорити д. Свистун. Та той сам Ткач знов наробив крику за Чижом. Кричав сам і його 10 товаришів оборонців кричали, щоби всіх дати під голосованне. Предсідатель не хотів сего зробити, бо поперше уважав без потреби, а по друге, як можна було назвати таке голосованне правним, коли з інших орґанізацій, як пр. з У.Н.С. один делеґат репрезентував 2—3 товариства, а з відділів У. Роб. Союза та одного відділу оборони було 2—3 делеґати, хоть у відділі було 10—15 членів. Але для святої згоди справа пішла під голосованне і тих 11 товаришів переголосували, що Чиж (розуміється крім д. Свистуна) має бути другим головним бесідником. Так же було в оголошеннях в часописях. Нікому тут не ходило про те, хто буде говорити, а ходило, щоб віче зробити і помочи нашим борцям.

Друга брехня се те, що хтось тайно відкликував бесідника д. Чижа, щоб не їхав на віче.

Не тайно, а явно комітет відкликав, а саме з тої причини, що католики з Оклей відмовилися від участи по наказу своїх голов — під правлінням гетьманом і епископом і що 2 поважні товариства в сей день уряджали пікніки, то не предвиджував комітет успіхів віча. Про се відкликанне мав комітет мітинґ. Ткач не був в комітеті і на мітинґи не ходив; тому й тепер кричить. Та д. Чиж був уже виїхав на вакації і нашої телеграми не отримав таку відповідь ми мали від його заступника д. Батюка. Ніхто отже з нас не кричав і не мав нічого проти Чижа. Приїхав — говорив — привитали його, ну, і гаразд.

Третя брехня, що ми не кликали товариства з католицьких громад ані гетьманців (недобитків). А звідкиж було тих 52 (чи, як бреше допись, 36 делеґатів)? До громади на Оклей ми писали теж листа, а що деякі за забороною єгомосця не пішли з нами на наради, се не наша вина. Однак були делеґати; пр. від. 221 У. Н. С. мав свого делеґата в особі д. Лоняка, який на нашу просьбу навіть ходив просити єгомосця Тарнавського, щоб той оголосив про віче в церкві — а відповідь отримав, що безбожникам віча не проголошується. Ну, гетьманців ми не запрошували, бо їх до національної ґрупи не зачисляємо — так же було проголошено, що віче є національне — українське — а монархісти, комуністи й шаповалівці се не самостійники. По друге, вони є проти всяких протестів проти Польщі; пощож їх на вічу? Най моляться до Павла та Кирила, може дасть їм панство на Україні, чи в Москві.

Колиж автор так явно та навіть послугуючися брехнями боронить і оборону і католиків з Богачевським і монархістів із Скоропадським, то видно, що тут є вже досить гарна гармонія трох ґруп: Шаповал, Ґреґорієф, Скоропадський, Богачевський — Москва, Варшава і Рим! Гарна комбінація — нема що казати. Радуйся, Україно! Маєш оборонців!

Четверта брехня про саме віче. Д. Свистун був правно вибраним бесідником. Говорив дуже гарно, за що дістав найбільше оплесків і заплати в нас не просив, але ми самі дали йому часть його коштів подорожі в сумі 30 дол., з чого він 5 дол. жертвував на ціль віча. Значить, узяв 25 д., а не 35 д., як се бреше дописуватель. Він заслужив собі на більше ніж се, але не хотів більше брати. А чому Ви не згадали, що Вами вибраний бесідник взяв 70 дол.? Добр. Чиж, як нам відомо, взяв сю квоту тільки за дорогу звід Шикаґо (здається з Клівленду), бо був на вакаціях — а по друге і так мав бути в Шикаґо на ряді викладів (про Заборону), про що нам заявили самі оборонці.

Виж самі з 10 товаришами його вибрали — а ви зложили Ви на вічу бодай 10-ту часть його коштів? Чогож так кричите? Виж, пане Ткач, дали 1 дол., а Ваші товариші всі по 1 дол., а може тільки по 50 цнт. Чогож Ви кричите, де поділося 180 дол.? Сеж не Ваші гроші! Але щоб дати відповідь, то ми скажемо:

Зібрано на вічу разом 380 долярів. Розходи були: Галя 17 дол., д. Чиж 70 дол., д. Свистун 30 дол., друки 30 дол., кокарди 3 дол. і 75 цнт., оголошення 12 дол., дрібні розходи 11 дол. і 10 цнт., на Сиротинець У. Н. С. 15 дол., вислано через Обеднанне на оборону Атаманчука і Вербицького 200 дол. — Разом розхід $388.85. Значить, що касієр ще доложив 85 цнт. і дав свої гроші на оплату висилок. І не кричить.

Вам дивно? Чогож Ви знов кричите, що ми тягнемо Обеднанне з Филаделфії до Шикаґо. Ми признаємо Обеднанне вже 6 літ і Шикаґо рік-річно висилає гроші тільки через Обеднанне, бо сеж на те створена орґанізація. Ви знов не даєте, ніде не висилаєте, тільки кричите. Вперед дайте, а тоді кричіть і висилайте. Ухвали, що гроші підуть впрост, не було. Так, ми заявляли, що гроші вишлемо впрост, але ми не дізналися про комітет в краю, тому здалися з сим на Обеднанне, бо воно найлучше знає, де й як гроші вислати. А може ви знали лучше? Чомуж нам не порадили? Чи Ви може думали, що ми гроші Вам віддамо? Або думали Ви, що зашлемо через Богачевського або Ґреґорієва? А дальше: не питайте самого С. Мусійчука про гроші, бо він грішми не рядив — на се був касієр і контроля, вибрана людьми, і вона свій звіт здала в пресі публично. А чому Ви не згадали, що ми на Сиротинець У. Н. С. вислали 15 дол.? Чи Ви знаєте, що з самого Савт Сайду зложили товариства У. Н. Союза і клюби около 100 дол. і не кричать, а Ви за своїх 15 дол. так розплакалися. Зложіть перше бодай стільки, щоб покрити кошти свого бесідника, не згадуючи про всіх 380 дол., а тоді будете мати право розказувати нам, де й через кого висилати гроші та щоб комітет ще раз скликав збори і Вам здав звіт.

Ви кричите, що Мусійчук вже орґанізував демократичні Січи. Так, орґанізував. І вони є. Є їх три відділи: Трильовського, Залізняка і Дорошенка (Савт Сайд). А хто дав ініціятиву, як не сі Січи? А хто вас кликав на збори, як не вони? Вас болить, що за голосом сих Січей іде загал, а за Вашою Забороною ні?

Президія вічевого комітету в Шикаґо:

Степан Мусійчук, предс.;
Микола Читвінський, з. пр.;
Дмитро Когут, секретар;
Петро Жовнірчак, касієр.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ.

Віче про Рідний Край.

Щоби зацікавити ширший загал положенням наших братів в ріднім краю, Комітет всіх Товариств рішив скликати на день 30 вересня віче в українській галі при вул. Вудлон ч. 18. На вічу будуть обговорені ріжні справи, злучені з боротьбою наших братів. Головним бесідником буде др. Клодницький, а рівнож буде говорити наша громадянка Наконечна, котра щойно повернула з краю і звидала наші інституції у Львові та по других містах. Будуть говорити ще й другі бесідники. Треба надіятися, що наш загал задокументує своє привязанне до рідного краю тим, що в першу чергу прийде численно на оте віче.

Вічевий Комітет.

ПОДЯКА

Ми низше підписані складаємо щиру подяку У. Н. Союзови за скору виплату посмертного по бл. п. Василю, нашому сину, в сумі $346. Рівнож складаємо щиру подяку урядникам і членам Товариства Українського Клюбу Поступового, від. 70. У. Н. Союза, як також родині і знакомим, за щиру прислугу при похороні покійного нашого сина Василя.

Станислав і Емілія Маковські, родичі.

Др. Остап Грицай (Відень).

ОЛЬГА КОБИЛЯНСЬКА ЯК ПИСЬМЕННИЦЯ

(8)

ПОВІСТИ И ОПОВІДАННЯ З МУЖИЦЬКОГО ЖИТТЯ.

Ось нпр. Анна. Авторка розмальовує її з помітною любовю, присвячує їй цілі розділи, ідеалізуючи її при кождій нагоді так, як ідеалізує вона і Михайла. Ніде односторонність і однотонність характеристики Кобилянської — одні характери зовсім відемні, темні, а другі ідеально додатні, ясні — не зазначується так яскраво, як у протиставленню тих двох пар: Анна-Михайло, Рахіра-Сава. Понад Анну таксамо нема дівчини в селі, як немає в ньому парубка понад Михайла, Анна і Михайло такі з кожного погляду взірцеві і благородні, як Сава й Рахіра ледачі і злі. А проте, коли розкрити осліплюючий серпанок гарних слів, якими Кобилянська в одно намагається змалювати людину Анну, то знову виходить таке як з ідеальним чоловіком Михайла: виявляється людина, **неспосібна до життевої боротьби.** Щож з того, що така вона гарна, інтеліґентна, тонка й чутлива отся Анна, коли її все життє — це один одинокий ряд страждань з рацій нещасних припадків, принагідних обставин, жертвою яких усе мусить ставати Анна? З хвилею своєї появи в нашім оповіданню, Анна є наймичкою в панськім дворі (змальованім Кобилянською дуже додатними рисами, мабуть у спомині на якихсь справді гідних людей з несимпатичного нам зрештою пансько-поміщицького кодла). Колиж панство покидає село, то Анна стає наймичкою в жадливого, як хижак попа (з усе пяною жінкою та чотирма доньками — малюнок, підхоплений Кобилянською знаменито і своєю простою, життевою правдою багато більш переконуючий і культурно цінний, ніж злоба Сави й Рахіри). А коли її вагітність виявляється, вона знаходить милосердний притулок у Докії, бо иншого виходу з важкої ситуації для неї немає. Михайло — як уже зазначено — поза гарними обітницями не зробив для поліпшення її долі нічого. Її мати і брат, вислужений драґон, побивають і при кождій нагоді, а вагітну просто катують (чому будучи з ними Михайло не розправився так, як пристало на батька Анниної дитини, це мені теж незрозуміле). А Марійка, хоч така ідеально люблячa мати Михайла, що стільки майна відносить до сучавського св. Івана, щоб у того богоугодника вимолити гаразду для Михайла, то щодо вагітної наймички Анни вона таkаж сама люта осудниця, як і кожна инша жінка в селі, і мабуть тому Михайло за свойого життя не важиться матері ні слова писнути про своє кохання з Анною. Тимто й не подивуємося, що гонена, як бідний звір Анна зі смертю Михайла попадає в рід божевілля, і щойно після того, як старий, поцтивий брат Докійки, Петро, бере її з милосердя за жінку, дочікується якоїсь яснішої долі. В цілости отже — тип безпомічний. Безпомічна наша ідеальна Анна і проти самого Михайла, і проти матери і брата Сави й Рахіри й Марійки і всіх людей в селі, вона вміє тільки плакати, трівожитися і терпіти та вичікувати змилування судьби й Господа. І як кожна людина Кобилянської, так і вона з початку такаж сама, як і при кінці; моменту якоїсь еволюції в її душі, якогось розвитку, якогось духового росту під впливом життя в неї — нема. Правда — у сценах її розпуки при тілі Михайла вона просто шаліє і дуріє з жалю; в описі її розпуки, Марійки та Івоніки Кобилянська просто губить міру, експансія слезливого траґізму тут така, що відсталь між авторкою і оповіданнем губиться майже зовсім. Психічне поняття найвисшого степеня тягнеться від сторінки без ніяких, хочби другорядних невтралізуючих чинників або таких же епізодів, а те в читача зазначується дедалі втомою, бо безмір того плачу й болю тут усетаки не додає ні одної нової риски до відомої нам уже духовости тих жінок і тих чоловіків тут.

Той, Кобилянською з таким накладом горесного голосіння і переповних розпукою сцен розмальований біль осиротчених після вбиства Михайла, не витворює тут в суті речі ні одної **геройської** реакції, ні одного великого пориву, гідного тої страшної розпуки. Те, що зрозпучений Івоніка у своїм болю два рази вдаряє Марійку, два рази бє по лиці Саву, і хотівби стягнути буком ненависну Рахіру, що зі злорадністю ідіотки лізе в ночі заглядати в хату страждущих родичів Михайла, це таким поривом назвати ніяк не можна. Такі сцени при трупі більш зобиджують память покійника, ніж ушановують її. Я думаю про порив, який бувби родом геройської експіяції (примирення) для тіней убитого, актом геройського заспокоєння того святого голосу замордованого, що кричить під небо його кровю. І нема тут красшої нагоди до такої експіяції, як саме та обставина, що Анна, бідна, бездомна Анна, вагітна від Михайла і через нього терпить у найгореснійшім положенню, яке може взагалі стрінути сільську дівчину, особливо в таких матеріяльних недостатках, як Анна. Хібаж не слід, не обовязок заможних Івоніків пригорнути матір дитини їх покійного сина до себе?

Але люде в нашій повісти, такі ідеальні на словах, коли прийде до діла, розчаровують нас саме там, де ми того зовсім не надіємося.

Ось Марійка у відношенню до Анни. Коли Анна виявляє при трупі Михайла всю тайну свого кохання з Михайлом, Марійка бє її по лиці і кричить до неї між иншим: „Суко — я убю тебе на місці, як ще хоч слово скажеш! Що ти хочеш від нього (Сави), й чого пеш нашу кров, тай хто ти таке? Убю, як гадюку! Геть з моєї хати... геть на двір!" (ст. 341). Ну — в тій першій хвилі можна би від біди порозуміти таке поведення Марії. Поява Анни, її будь-що-будь важкі своїм змістом слова, далі нечайний наступ Анни на Саву, в якому тепер **матір** Марійка бачить свою одиноку дитину, навіть попри те, що Сава обтяжений таким страшним підозрінням — те все, кажу, хоч сяк-так оправдує нелюдскість Марійки в тій **першій стрічі** з Анною при трупі Михайла. Але ніяк не можна оправдати лютости Марійки ще й тоді, після похоронів, коли шал першої розпуки вже перейшов, коли в неї вже доволі нагоди провірити спокійно й певно, чи Анна справді коханка Михайла. І колиб тут Марійка ласкаво обернулася до безталанної Анни, і приняла її з близнятами в хату, то це бувби фактичний доказ душевної шляхотности й величі тої жінки, а в малюнку її характеру ясна точка якогось поглиблення, якогось внутрішнього розвитку. Але щож — наша Марійка все та сама розлаяна, люта Марійка. — „Щоб ти не посміла мені більше мій поріг переступити, розпуснице ти! —кричала (до Анни). — З ким иншим розпочала собі забаганки, а на Михайла спихаєш? Хто тебе коли в селі бачив із ним? А Саву хто викричав убийником перед цілим селом? Як прийдеш мені ще раз під очі, то витровлю тебе псами з подвіря! А як хочеш від мене хліба, то прийди на поминки! Тоді я і жебраків годую!" (ст. 397). По мойому — це просто непростимі слова в устах тої **матери,** яка з одної сторони трохи не перевертає всього села з розпуки за мертвим сином, а з другої хоче тровити псами **матір** близнят тогож свойого, так безконечно оплакуваного сина. Адже навіть колиб Анна була їй зовсім чужа, колиб Анна тільки як стрічна зайда зайшла в хату Марії просити захисту для себе й голодних немовлят, то вона і як матір і як жінка і як людина не смілаб **так** говорити до бідної скиталиці. А цеж відома їй добре односельчанка, з якою Марійка ходила на прощу до св. Івана в Сучаві, і з якою вяже її тепер найглибший біль її материнського життя. Нехай, що Марійка у своїм намаганню, скрити таємницю вбивства в лісі таксамо, як скриває цю огидну тайну й Сава, має причину боятися Анни як непримиримої обжаловниці Сави. Алеж саме тому, на мою думку, є в неї всі причини до того, щоби бути з Анною в добрій злагоді, бож вяже їх тут як тайна любови Михайла так і тайна злочину його препоганого брата. Як обжаловниця Сави, Анна повинна являтися Марійці далеко небезпечнішою тоді, коли вона, з почуттям покривдження нею тиняється сиротою в чужих людей, ніж тоді, колиб вона прибраною невісткою зажила в хаті Марійки. Але ні — „Марійка гонила її як собаку від хати до хати", а Івоніка, хоч „вірив у колишні зносини свойого сина з цею дівчиною, як вірив в її чесність і доброту (Докія його пересвідчила), то „проте не міг він для неї нічого вдіяти". Івоніка, каже авторка виразно, „був такий перенятий власним горем і трівогою другого сина, що не був у силі спинитися коло чужого горя" (ст. 398). Отже й тут, як і в повістях Кобилянської з життя інтеліґентів, батько під командою деспотичної матери, а матір жорстока еґоїстка, яка поза собою тай своєю волею не бачить світа, хоч та її люта впертість при свойому доводить усю рідню до повної руїни. Адже кінець-кінців і той засліплений гнів, з яким Марійка лютує проти одруження Сави й Рахіри і який і спричинює усю катастрофу в нашій повісти, являється таки проблематичним, бо Рахіра, хоч яка вона вже там, любить Саву з усею пристрастю, з усім відданнем своєї дикої, але правдивої душі, і те любовне щастя своєї дитини з нею повиннаб мати Марійка в першу чергу на увазі тоді, коли Сава просить у батьків шматка приналежної йому землі, а не свою особисту антипатію проти Рахіри, бож не вона буде з нею жити, а її син.

(Дальше буде).

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

НОВА УКРАЇНА, Н. ДЖ.

Гостина делегата з краю і збірка на Рідну Школу.

Неділя, 16. вересня ц. р., запишеться в моїй памяти як одна з найкращих хвилин у мойому житті. Я знав побіжно з преси про намір створити недалеко від Ню Йорку, Джерзи Сити й Филаделфії українську громаду, в якій спрацьований український робітник мігби на старости літ відпочати тілом і духом, де мігби він дихнути воздухом як у рідному краї, де його зір любувався би краєвидом подібним до того, до якого звикав у молодих своїх літах. Околиця гарна. Трохи піднесений терен уможливлює продув; обрамуваний лісом, замикає краєвид, що дає очам відпочати. Воздух прегарний. Легені працюють скоро і самочинно викидають зі себе збиті кульки чорного, надиханого в місті болота. Велика таблиця з написю і жовто-синя хоругов вказує проїзджаючому доброю дорогою, що це українська оселя. Це Нова Україна. Протяті рівно вулиці носять знані й дорогі українські імена. На горбку плянується церква і школа. Вже ясніють у соняшньому промінні доми робітничих родин, що тут поселилися. Мешкання просторі, світлі. Аж сліпить очі тих майнерів, що немов кертиці відвикли від соняшнього світла, працюючи для чужого капіталу. А в тих хатах щирі, скромні українські родини. Думають про Україну. Бачу се з сього, як пильно вони допитуються якогось чоловіка про своїх братів зі Сокільщини й Березівщини. З відповідий чоловіка бачу, що він відповідає зі знанням обставин, немовби лиш що приїхав зі старого краю. Питаю, хто се такий? Відповідають мені: Се гр. Лев Ясінчук, делегат „Рідної Школи" до американських Українців.

Розпитують і на переміну: то радіють зростом українського життя старого краю, то плачуть сердешним болем на згадку про його долю. Сердешність і щирість охоплює й мене і здавлює в горлі слова розради. А діти, ця малеч, від 2-літної Мері почавши, принесли сніп пільного зілля та здивованими очима приглядаються чоловікові зза моря, з їх рідного, а незнаного краю, для якого мають стати колись корисними громадянами.

Видно, що серця всіх полинули в рідний край, коли по короткій нараді присутні склали жертву в сумі 60 долярів, які передали на руки делегата на потреби „Рідної Школи" у Львові. Зложили: гром. Василь Загаєвич 25 дол.; Теодор Панько, Михаїл Вавчак, Гаврил Борис, Юрій Лях, Микола Костюк, Трофим Тренич, Петро Гальковичч по 5 долярів.

Як я приглядався сій сцені, то бачив у нашому народі велику життеву силу. Я знав, що вони і в Америці добудуть собі майно, добробут і вплив, і в старому краю добудуть собі колись повну свободу на цілій українській землі.

Т. Т.

ЗВІРЯТА, ЩО ПРЕДСКАЗУЮТЬ ПОГОДУ.

Зелена жаба, пес, що пасеться. — Бжоли перед бурею. — Павуки, що знаються на погоді. Мудрі качки.

То не є ніякий забобон, коли люди, які мають нагоду часто слідкувати звірят на волі, серед природи, вірять, що богато звірят може предсказувати погоду. Але це не може бути зелена жаба, замкнена під склом або пес, що пасеться. Бо коли така жаба при теплій погоді йде у воду, то не робить цього тому, що наближається дощ, лише тому, що має охоту купатися. Колиж пес їсть тверду траву або стебла збіжа, то це звичайно є ознакою, що пес нездужає на травлення, що не дають йому спокою хробаки, і більше нічого. Зате інші звірята є добрими пророками погоди, на скільки лише, коли дійсно можна здатися їх ніжному слухові чи іншому змислові.

Вже на деяких малих звірятах можемо слідкувати це явище. Так прим. минулого літа в Англії наближалася раз страшна буря. Та ще заки прийшла ця буря, зявилися густі хмари літаючих муравлів з тої сторони, звідки грозила буря. Мурашки відчули недалеку зливу та хотіли втекти перед нею. Коли муравлі зявилися в купелевій місцевости Ґвайтстебл, небо було ще зовсім ясне, але гості мусіли втікати з води, бо муравлі обсідали їх цілими хмарами. І зараз потім почалась буря.

Мухи перед дощем є дуже докучливі. Що бжоли знаменито прочувають переміну погоди, це знає кождий пасічник. Коли прим. грозить буря, то вони вже довго передтим є неспокійні і кусають. Коли вже наближається буря, то бжоли спішно вертають до улия, а майже все ще перед дощем. Дощ, що має бути на другий день, бжоли предсказують звичайно так, що вечером вертають до улия багато пізніше ніж звичайно.

Добрими пророками погоди є часом павуки, передовсім павуки хрестоносці. Вони вже при змінній погоді роблять коротше павутиння, а перед дощем покидають свою павутинну сітку й ховаються у якусь суху криївку. Письменник Жан Поль так вірив дуже, що павуки можуть предсказувати погоду, що цілий рік тримав собі павуків у скляних посудинах, щоби з їх поведення пізнавати, яка буде погода.

Богато риб виявляє ніжне прочуття погоди так, що пр. деякі морські риби, як наближається дощ, утікають у глибоку воду, або є дуже неспокійні. Можна це слідкувати навіть на великім гренляндськім киті. Річні риби, як щука (щупак), окунь і вюн, (угор) — перед бурею хапають за гачок вудки.

Богато ліпший змисл відгадувати погоду мають птахи. Кождий моряк знає, що перед бурею нараз безслідно зникають меви, морські ластівки та взагалі птахи, що живуть над морем. Їх ніжний змисл вказує тим птахам недалеку небезпеку бурі так вчасно, що майже все дістаються завчасу на безпечний беріг. В Румунії в околиці Балти, кажуть рибалки (розказує природник Флеріке), можна навіть пізнати з поведення птахів небезпеку повені. З поведення деяких співучих птахів можна пізнати, що надходить погана погода, прим. ластівки перед дощем літають дуже низько, а посмітюх ціркає тоді.

Також домашня качка має прочуття погоди. Коли вечером качки годі вигнати з води і нагнати до хліва, то можна бути певним, що на другий день буде злива або хмарна погода. Таксамо качки, замкнені в хліві зимою, пізнають відлигу; тоді вони голосно квакають і дуже непосидющі, начеб хотіли показати, що хочуть купатися. Коли сови (сичі) кричать у дощеву ніч, то це знак, що рано вже буде погода. Навпаки, коли ворони вечером голосно й довго кричать, то це знак, що буде дощ. Дощівниця, в якої житті дощ відграє важну ролю, є добрим знавцем погоди. Коли богато таких хробів покажеться на поверхні води, можна напевно казати, що небаром падатиме дощ. Ще вразливіщі на погоду є пявки. При погоді вони сидять у слоїку тихо, звинені в клубок; колиж наближається дощ, підповзають аж до накривки слоїка. Колиж пявка жиє на волі, то перед бурею все виходить із води.

Життя серед природи зробило і з більших звірят також добрих знавців погоди. Коли наближається непогода, то заяці і крілики ховаються у нори. Також серна ховається у безпечніше місце із своєї звичайної криївки, коли наближається буря. Таксамо, як африканські мурашки, що жиють у тамошніх степах, предсказують докладно дощі, так теж і степові звірята, як прим. антильопи, коли кінчиться посуха, збираються на отвертому полі, щоби втішатися разом дощем, за яким так довго тужили, а завдяки якому знову зазеленіє висохлий степ.

ДИВАЦТВА ВЕЛИКИХ ЛЮДЕЙ.

Знаменитости і генії мали все свої дивацтва, а деякі з цих дивацтв більше памятається як ідеї їхніх творів. Доказами були і є головно письменники. Ось деякі з них.

Дікенс любив біжутерію й одягався з химерною елеґантністю та тішився, як його хвалено за добре випрасувані штани більше, як тоді, коли хто хвалив його твори.

Діма любив купувати образи. По виданні кождого твору купував один образ, а що гонорар часом був „маленький", то й образи його часом були — богомази.

Бернсон, ідучи на прохід, брав з собою всякого зерна і розсівав по дорозі.

Байрон голив брови і жував тютюн — це друге робив тому, щоби не згрубіти!

Бальзак, говорячи про себе, здіймав капелюх.

Булвер Літтон писав свої твори тільки в фраку.

Конан Дойл, автор пригод Щерльока Гольмса, не носить ніколи плаща, навіть зимою, а ніколи плаща, навіть зимою, коли виголошує десь відчит, розпинає камізельку.

Едгар А. По, американський письменник світової слави, спав зі своїм котом і хвалився формою своїх ніг.

Шіллер мав звичайно при писанні держати ноги в зимній воді.

Не знаємо, як творять українські письменники, але скажемо деяким молодшим: варто при писанні держати в зимній воді голову.

ВУЛИЧНИЙ РУХ У СТАРИНУ

Нарікаємо часто на надмірний вуличний рух, одначе не можна складати цілої вини на самоходи. Вже старинні Римляне мали з цим доволі клопоту: вулиці по містах були дуже вузкі, тому рух возів відбувався в означених годинах по приписам. Возом могли їздити лише хорі, жреці і жреки́ні та деякі достойники. Інші мусіли ходити пішки, їздити кіньми, або носили їх у лектиках. В Атенах у IV. століттї перед Христом славний бесідник Лікурґ спеціяльно виданим розпорядком заборонив жінкам їздити возами на елевзійське свято, 16 км. далеко від Атен. Наведені в едикті причини пояснювали, що незаможні жінки не повинні почуватися пониженї. Одначе власна жінка Лікурга не приноровилася до виданого її чоловіком розпорядку. Тому її засуджено на кару шість тисяч драхм, а бесідник власноручно винагородив горожанина, який запізвав її. Закон не потерпів нічого, але як виглядав потім подружий спокій?

Хлопець із міста бачить уперше, як селянка доїть корову.

— Мамо, чому ця жінка така дурна? Чому не витягне жілків із корови, тоді текло би богато більше молока!

П. Ковальчик.

ЛУЧ СОНЦЯ.

Сміється сонце
Золотим своїм сміхом,
Всю вселенну оживляє!
Один луч скромний
Моє серце украшає
Пустим мрії намистом.

Нераз заплакать
Хоче серце при пісні;
Та промінчик сонця ясний
В душі заграє —
Що сміюсь я, нещасний
З болем в серцю злісним
Нераз і в очі
Гадко хочеться плюнуть
Всім облесним, кривим серцям
Коли погорду
Промінь з серця геть розжене
Я прощаю й люблю!

[illegible]
Душі красу, серця чистість
Добро й правду незмінчиву
Та промінь ясний
Вкаже блуд і тінь зрадливу
„Добрих" другів і дівчини.

Тому сміюся,
Як співаю, тай плачу —
Бо я часть земного плачу
Мов луч живу я,
З ним шукаю долі-раю!
З ним загину я й згасну!

Тета Евфемія злетіла зі сходів — 23 сходи згори на діл. Довідався про це малий Юрчик і дуже плаче.

Мати старається потішити синка: — Алеж, Юрчику, я тобі казала, що теті не сталося нічого злого. Тож чого плачеш?

— Я плачу, бо я не бачив, як тета летіла згори на діл — признається щиро Юрчик.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

LITTLE JULIUS SNEEZER — BY BAKER

DON'T YOU FORGET THAT LETTER EITHER!
DON'T FORGET YOU OWE ME TWO CENTS!
I HATE TO GO IN THIS PLACE! THAT GOOK INSIDE EATS YOUR HEAD OFF!
POST OFFICE
WILL YOU PUT A STAMP ON THIS LETTER FOR ME?
WHAT ME PUT IT ON? PUT IT ON YOURSELF!
POST OFFICE
WHAT YA THINK I WANT TO PUT IT ON MYSELF FOR?
POST OFFICE